

Met de klok mee:
Four hands and half moon (2022),
Mémoire (2019),
Metamorphosis
(2019), *Fiques*
(2022).

Visuele haiku's

Tien jaar geleden had Paul Cupido (50) zijn eigen geluidsstudio. Na een midlifecrisis en een louterende pelgrimstocht door Japan stortte hij zich op fotografie. Meghan Markle is fan en plaatste een van Cupido's lievelingsfoto's bij een persoonlijk stuk over verlies, rouw en heling in *The New York Times*.

TEKST JAN PIETER EKKER
FOTO'S PAUL CUPIDO

T
Telefoon van Paul Cupido, met wie ik afgesproken dacht te hebben in galerie Bildhalle op de Willemsparkweg. Hij had een uur later doorgekregen. Maar hij zit al in de taxi vanuit zijn woonplaats Laren. Over twintig minuten kan hij er zijn. “Excuses, dit is een force majeure,” zegt hij. “Maar we kunnen wel alvast beginnen met het interview, anders zit ik toch maar niks te doen.”

Cupido werkte als sounddesigner in de reclamewereld, voor grote klanten als Heineken, KLM en BMW. “Een leven vol deadlines en met beperkte creativiteit, omdat je altijd moet voldoen aan de wensen van anderen. Ik werd daar gek van.” Na zijn veertigste ging het roer rigoureuus om: Cupido meldde zich bij de Fotoacademie in Amsterdam. Tijdens het laatste jaar werd hij uitgenodigd voor een door Magnum georganiseerde workshop in Tokio, onder leiding van de Franse fotograaf en filmregisseur Antoine D’Agata. “Dat was een levensveranderende gebeurtenis. Er werd iets bij mij doorgespoeld, ik weet niet hoe ik het anders kan omschrijven.”

Geladen met emotie

“D’Agata is nogal radicaal; hij gooide al mijn foto’s op de vloer, op één na. Het was allemaal studentenwerk, vond hij. Productie. Een spelletje voor de camera. Hij wilde dat ik naar binnen zou gaan. Diep naar binnen. Hij heeft me vervolgens de nacht in gestuurd, vijf dagen achter elkaar, en ik moest elke ochtend terugkomen met nieuw werk. Zo belandde ik in een reptielenmodus, want ik kreeg geen slaap, waardoor ik niet anders kon dan vertrouwen op mijn instinct en mijn zintuigen. Daardoor ontstond werk waar emotie in zit. Het was fotografisch misschien niet eens zo goed, maar het was wel geladen met emotie.”

De enige foto die D’Agata wél aanstond, was *Suave*, een beeld van Cupido’s eertijdse vrouw. “Het was een snapshot uit het echte leven, niet geproduceerd. We waren

destijds ontzettend verliefd. Hij zag dat en zei: dit is echt. Dit klopt. Het is nog steeds mijn belangrijkste beeld. Mijn *key-image*, die mijn wereldwijde doorbraak betekende. Het beeld heeft op de voorpagina van *The New York Times* gestaan, bij een artikel van Meghan Markle over verlies, rouw en heling. Ze had het werk zien hangen in een galerie in New York en heeft me een persoonlijke, handgeschreven brief geschreven: of ze ’m mocht gebruiken.”

Zoeken naar Mu

Cupido was niet lang in Japan, maar hij werd direct verliefd op het land. Op het land en op de esthetiek. En hij besloot terug te gaan voor een pelgrimstocht van Tokio naar Abashiri, in het uiterste noorden van Japan, tegen Siberië aan, in de voetsporen van de grote haikumeester Matsuo Bashō. “Het was de allereerste keer dat ik helemaal op de bonnefooi iets ben gaan doen. Zonder ook maar iets te plannen. Ik wist bijvoorbeeld niet waar ik ging slapen. Die tocht heeft iets met me gedaan; ik heb erop leren vertrouwen dat het wel goed komt. Het was een totale berusting. En ik voelde troost bij allerlei levensvragen waarmee ik worstelde. En bij het feit dat het leven eindig is, dat er een cyclus is.” Als ik voorzichtig over een midlifecrisis begin, moet hij lachen. “Ja, daar kun je kunt gerust van spreken.”

Met het werk dat hij tijdens zijn tocht maakte, *Searching for Mu* getiteld, studeerde Cupido in 2017 cum laude af aan de Fotoacademie. Hij werd benaderd door een galerie en besloot zijn hart te volgen: hij sloot de deur van zijn geluidsstudio. “Het leek me beter om te focussen. En ik had het vertrouwen dat ik kon leven van mijn fotografie.”

Zijn werk draait sindsdien om het Japanse principe van ‘mu’. “Mu betekent eigenlijk leegte, maar het is leegte die zich weer kan vullen met iets. Een leegte vol potentieel. Aanvankelijk had ik het over ‘zoeken naar Mu’, nu spreek ik van ‘ontdekken’. Want het is er al. Maar dat wist ik op dat moment nog niet.”

Zijn foto’s maakt Cupido onderweg. “Ik hou ervan om op pad te gaan, alleen >>

Paul Cupido.
Foto Koos Breukel

Suave, het beeld dat Meghan Markle was opgefallen in een galerie in New York.

Teardrop (2018).

Juliet 8 (2022).

Volcano (2022).

of met iemand, en om ontvankelijk te zijn. Te vertrouwen op mijn zintuigen en als een kind verwonderd te raken. Het klinkt misschien cliché, maar zo is het wel. Ik heb het onlangs weer ervaren in België, toen ik ging wandelen met een bevriende actrice. Bij een meer vonden we een vogel-veertje en daar zijn we mee gaan spelen. En die spelende mens legde ik vast in snapshots. Er is geen visagie, geen licht en ik let niet op techniek. Ik probeer mijn ego te laten oplossen – dat hoort ook bij mu – en samen iets te maken. In evenwicht, we zijn even belangrijk. Ik probeer me te voegen, dienstig te zijn aan de situatie.”

Als hij fotografeert, is Cupido er niet mee bezig dat zijn foto's in een galerie of museum komen te hangen. “Wil je van je fotografie kunnen leven, dan moet je natuurlijk wel iets maken dat verkoopt. Maar ik maak gewoon wat ik wil maken, volledig intuïtief. Daarna ga ik mijn studio schuiven met negatieven en foto's, net zo lang tot er verbindingen ontstaan tussen twee los van elkaar gemaakte beelden. Ik zie het als visuele haiku's. Daarbij speelt de ratio wél een rol, ik ga net zo lang door tot ik de perfecte compositie én de perfecte afdruk heb.”

Pas daarna laat Cupido Mirjam Cavegn, de oprichter van Bildhalle Amsterdam en Zürich, de beelden uitkiezen waarvan zij denkt dat ze het goed doen in de galerie. “Mirjam heeft de fijnbesnaardheid om de ruis eruit te halen, zodat de foto's overblijven die mensen een goed gevoel kunnen geven. Dat vind ik belangrijk. Ik ben ervan overtuigd dat mensen in de buurt van kunst het beste gevoel in zichzelf naar boven kunnen halen.”

Maar uiteindelijk is het aan degene die voor zijn werk staat wat hij of zij erin ziet. “Ik hoop dan opgelost te zijn als kunstenaar; losgemaakt van het werk. Het is aan de kijker om met een leven vol emoties, levenservaring en herinneringen een eigen verbinding met het werk te maken.”

Ginkgobladeren

De deur gaat open. Paul Cupido stapt de galerie binnen en kijkt goedkeurend in de rondte. Als hij aan tafel is komen zitten, laat hij een fraai boekje zien met afdrucken van de ginkgobladeren, symbool van een lang leven, die hij ochtend na ochtend,

Remembering II (2022).

Bildhalle

In 2013 richtte Mirjam Cavegn Bildhalle Zürich op. Haar stal telt ruim dertig fotografen die – zoals zij typeert – ‘visuele gedichten’ maken – van Magnumgrootheid Thomas Hoepker en de in 1954 gestorven Werner Bischof tot ‘midcareer kunstenaars’ als Ilona Langbroek en jong talent, onder wie Mika Horie en Marguerite Bornhauser. In 2020 opende Bildhalle een nieuwe fotogalerie op de Hazenstraat 15 in Amsterdam. De eerste tentoonstelling was van Paul Cupido: *Mukayu*. In het najaar van 2021 opende Bildhalle de tweede vestiging, aan de Willemsparkweg, met een solotentoonstelling van Bastiaan Woudt. Als opening van het nieuwe galerieseizoen is gekozen voor de tweede solotentoonstelling van Cupido: *Remembering You*.

blaadje na blaadje heeft gefotografeerd. “Een conceptuele, repetitieve serie, gemaakt ter nagedachtenis aan dierbaren.”

Ik vraag hem of hij nog weleens terugdenkt aan zijn eigen ‘vorige leven’: het opdrachtwerk in de geluidsstudio. “Ik zie wel bepaalde parallellen. In de geluidsstudio ben ik begonnen als componist. En op een bepaalde manier ben ik nog steeds aan het componeren, maar nu met beeld. Ik probeer mijn beelden zo harmonieus mogelijk samen te stellen. En ik heb ook nog steeds deadlines. Zo’n galerieopening bijvoorbeeld, zorgt voor veel deadlines, en ik had net ook weer een deadline om bij jou te komen. Ik heb op iets te veel dingen ja gezegd. Het zijn allemaal leuke dingen – een solo hier, een residentie daar –, maar dat levert ook deadlines op. Met het gevaar dat je toch weer gaat produceren. En dat wil ik niet; ik wil niet meer terug naar de geluidsstudio en op bestelling creatief zijn. Ik ben nu vijftig, het is tijd om nog dichter naar mu toe te gaan. De totale berusting, zonder de sexy, ego-gerelateerde dingen, als je begrijpt wat ik bedoel.” <<

De solotentoonstelling *Remembering You* van Paul Cupido is tot en met 12 november te zien bij galerie Bildhalle, Willemsparkweg 134.

Werk van Paul Cupido is ook te zien in de tentoonstelling *Wabi-sabi. Japanese esthetiek in fotografie en keramiek*, t/m 15 januari 2023 in Japanmuseum SieboldHuis, Rapenburg 19, Leiden.